

Kirsi Luoma-aho ja Vilja Peura

MIELI ASUMISESSA

**Kyselytutkimus mielenterveyden tukemisesta Oulunseudun Nuorisoasunto-
yhdistyksen tuetun asumisen palveluissa**

MIELI ASUMISESSA

Kyselytutkimus mielenterveyden tukemisesta Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetun asumisen palveluissa

Kirsi Luoma-aho
Vilja Peura
Opinnäytetyö
Kevät 2020
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan tutkinto-ohjelma

Tekijä(t): Kirsi Luoma-aho & Vilja Peura

Opinnäytetyön nimi: Mieli asumisessa – Kyselytutkimus mielenterveyden tukemisesta Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetun asumisen palveluissa

Työn ohjaaja: Seija Kokko & Sanna Kurttila

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2020

Sivumäärä: 28 + 8

Opinnäytetyön tavoitteena on kartoittaa Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuottaman tuetun asumisen palvelun asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksiä mielenterveyden tukemisesta palvelussa. Aihe on sovittu Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen kanssa. Opinnäytetyön tietoperusta käsittelee mielenterveyden käsitettä, nuoruusikää ja tuetun asumisen palveluita.

Tutkimuskysymys opinnäytetyössä on 1) Mitä yhtäläisyyttä asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksillä on mielenterveyden tukemisesta? Tutkimus on toteutettu kyselytutkimuksena. Aineisto on kerätty Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetun asumisen asiakkailta ja asumisohjaajilta webropol-kyselyllä, jonka kysymykset käsittelevät mielenterveyden tukemista asumisen kannalta. Kyselyyn vastasi yhteensä 14 henkilöä, joista kuusi oli asumisohjaajia ja kahdeksan asiakasta.

Tutkimuksen perusteella asiakkaat ja ohjaajat ovat pitkälti samaa mieltä ohjauksen hyödyistä, erityisesti asunnon kunnossapito ja raha-asioiden hoitaminen nousi esille hyötynä molemmissa vastaajaryhmissä. Suuria eroavaisuuksia ei kyselyn perusteella noussut esille.

Opinnäytetyömme johtopäätöksenä voi todeta, että sekä asiakkaat että ohjaajat kokevat muutoksia tapahtuneen ohjauksen aikana, ohjaajat kokevat asiakkaiden uskalluksen lisääntyneen ja itsetunnon parantuneen. Ohjaajat ovat havainneet asiakkaiden alkaneen ottaa vastuuta omien asioidensa hoitamisesta ohjauksen aikana.

Asiasanat: tuettu asuminen, sosiaalinen kuntoutus, nuoret aikuiset

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Social Services

Author(s): Kirsi Luoma-aho & Vilja Peura

Title of thesis: Mental health in supported housing – Survey of supporting mental health in Oulunseudun Nuorisoyhdistys supported housing services

Supervisor(s): Seija Kokko & Sanna Kurttila

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2020 Number of pages: 28 + 8

The aim of this thesis is to find out the views of the clients and employees of the supported housing service produced by the Oulunseudun Nuorisoyhdistys on supporting mental health in the service. This thesis is based on professional literature of the topic, which deals with the concept of mental health, adolescence and supported housing services.

The research question in this thesis is 1) What are the similarities between the clients' and employees' views on supporting mental health? The study has been implemented as a survey. The material was collected from Oulunseudun Nuorisoyhdistys's supported housing clients and employees through a web-based questionnaire. The questions are designed to be comparable. Total of 14 people answered to the survey. Six of them were housing counsellors and eight were clients.

According to the survey clients and counsellors mostly agree on the benefits of counselling. In particular home maintenance and financial management were mentioned as a benefit for both respondent groups. The survey did not reveal any major differences.

The conclusion of this thesis is that both clients and counsellors experience changes during the counselling process. The counsellors feel that the clients' confidence has increased and the self-esteem has improved. Counsellors has found that clients have began to take responsibility for their own affairs during counselling.

Keywords: supported housing, social rehabilitation, young adults

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	MIELENTERVEYS.....	7
2.1	Mielenterveys	7
2.2	Nuorten mielenterveys.....	8
3	TUETTU ASUMINEN.....	11
3.1	Tuettu asuminen ja sosiaalinen kuntoutus.....	11
3.2	Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuettu asuminen	12
4	TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMA.....	14
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	15
5.1	Kohdejoukko ja aineistonkeruu.....	15
5.2	Luotettavuus ja eettisyys	17
6	TULOKSET	19
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	24
8	POHDINTA	26
	LÄHTEET.....	27
	LIITTEET	29

1 JOHDANTO

Mielenterveys luo perustan ihmisen omalle hyvinvoinnille, terveydelle ja toimintakyvylle. Mielenterveys ei ole pysyvä ja vakaa tila, vaan se ailahtelee ja muuttuu ajan kuluessa. Ihmisen kasvaessa ja persoonallisuuden kehittyessä, mielenterveys muuttuu ja muovautuu kasvun rinnalla. Hyvässä kasvuympäristössä mielenterveyden voimavarat kasvavat, mutta huonossa ympäristössä nämä voimavarat kuluvat nopeammin eivätkä uusiudu yhtä tehokkaasti. (THL 2019.)

Jos ihmisellä on vaikeuksia selviytyä arjesta yksinään, niin hänelle voidaan tarjota tukea arjessa selviytymiseen. Eräänlaista tukea ja apua mitä hän voi saada on tuettu asuminen. Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21§). Opinnäytetyömme keskittyy tuetussa asumisessa oleviin asiakkaisiin ja heidän mielenterveytensä tukemiseen. Aiheemme on mielenterveyden tukeminen tuetussa asumisessa ja aiheen työllemme saimme Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistykseltä (työssä lyhennämme nimen OsNaksi).

OsNa järjestää tuettua asumista nuorille, jotka tarvitsevat tukea itsenäisen elämän aloittamiseen tai aiemmassa asumisessaan kriisiytyneille nuorille. (Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistys ry. Viitattu 24.6.2019). Tuetussa asumisessa asuvia nuoria kutsumme tutkimuksessa asiakas nimikkeellä ja heidän parissaan työskenteleviä työntekijöitä kutsumme ohjaajiksi tai työntekijöiksi. Teemme kyselytutkimuksen OsNalle, jolla selvitämme mielenterveyden tukemista tuetussa asumisessa. Tutkimuksen tavoitteena on kerätä asiakkaiden sekä ohjaajien kokemuksia mielenterveyden tukemisesta tuetussa asumisessa. Mielenterveyttä voidaan tukea arjen tukemisella ja auttamalla ihmistä selviytymään arjesta (THL 2019). Työssämme tarkastelemme mielenterveyden tukemista arjen kautta. Kuinka tuetussa asumisessa tuetaan arkea, miten asiakkaat ja työntekijät kokevat sen.

Tuettua asumista on tutkittu ja opinnäytetöitä tehty erilaisista näkökulmista. Väisänen Satu (2011) on tutkinut mielenterveyskuntoutujien kokemuksia tuetusta asumisesta, opinnäytetyössään ”Asukkaiden kokemuksia tuetusta asumisesta”. Opinnäytetyössään Väisänen haastatteli viittä henkilöitä, jotka olivat tuetun asumisen asiakkaita. Tuloksissa Väisänen kertoo, että asukkaat kokivat elämän laadun parantuneen ja heidän suhtautumisensa tulevaisuuteen oli luottavaisempi kuin ennen. Asukkaat arvioivat tuetun asumisen melkein erinomaiseksi. Väisänen tutkimustuloksissa nousi

myös esille omanohjaajan tärkeys nuorilla ja kuinka merkittävässä roolissa ohjaajat ovat tuetussa asumisessa.

2 MIELENTERVEYS

2.1 Mielenterveys

Mielenterveyden käsite on riippuvainen eletystä ajasta ja paikasta, sen paikan kulttuurista sekä erilaisten ryhmien näkemyksistä. Mielenterveys voidaan nähdä siis monella eri tavalla ja käsite on jatkuvasti muutoksessa. Yleisin tapa määritellä mielenterveyttä on Maailman terveysjärjestön (WHO) määritelmä: mielenterveys on älyllisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin tila, jossa yksilö ymmärtää omat kykynsä, pystyy toimimaan elämän normaalistressissä, pystyy työskentelemään tuottavasti tai tuloksellisesti, ja pystyy toimimaan yhteisön jäsenenä. (Toivio ja Nordling 2013, 62.)

Oman mielenterveyden kokeminen vaihtelee elämäntilanteiden mukaan. Kokemaamme mielenterveyteen vaikuttavat erilaiset tekijät, jotka voidaan jakaa mielenterveyttä suojaaviin ja vaarantaviin tekijöihin. Suojaavat tekijät vahvistavat mielenterveyttä ja auttavat selviytymään paremmin kriisi- ja muutostilanteista. Vaarantavat tekijät eli riskitekijät heikentävät turvallisuuden tunnetta, sekä yleistä hyvinvointia ja lisäävät alttiutta sairastumiselle. Suojaavat tekijät ja riskitekijät voidaan vielä jakaa ulkoisiin ja sisäisiin tekijöihin. Ulkoiset tekijät ovat itsestään riippumattomia ja ympäristöstä tulevia, joihin on vaikea vaikuttaa. Sisäiset ovat omia voimavaroja sekä erilaisia henkilökohtaisia tekijöitä. Jo varhaisin lapsuudessa luodaan perusta sisäisille suojaaville sekä riskitekijöille. Vanhempien käyttäytymis- ja tunneilmaston mallit sekä muodot vaikuttavat hyvin merkittävästi mielenterveyteen lapsuuden ja nuoruuden ajan. (Toivio & Nordling 2013, 62-63.)

Ulkoisiin suojaaviin tekijöihin kuuluvat muun muassa turvallinen asuminen sekä elinympäristö, oikeus omaan kotiin, lähellä olevat ja helposti saatavissa olevat yhteiskunnan auttamisjärjestelmät, sosiaalinen tuki ja kuulluksi tuleminen, vaikuttamisen mahdollisuudet. Kyseiset tekijät tulevat ilmi tuetussa asumisessa, jossa henkilöille taataan oma asunto ja asumista omillaan tuetaan. Tuetun asumisen ohjaajat tarjoavat asiakkaille sosiaalisen tuen ja avun. Ulkoisia riskitekijöitä ovat muun muassa työttömyys, päihteet, syrjäytyminen, kodittomuus ja haitallinen elinympäristö. (Toivo & Nordling 2013, 63.)

Sisäisiin riskitekijöihin kuuluvat itsetunnon haavoittuvuus, avuttomuuden tunne, huonot ihmissuhteet, eristäytyneisyys ja biologiset tekijät (kuten kehityshäiriöt ja sairaudet). Mielensterveyttä suojaavia sisäisiä tekijöitä ovat muun muassa hyvä fyysinen terveys, riittävän hyvä itsetunto, vuorovaikutustaidot, tyydyttävien ihmissuhteiden luominen ja niiden ylläpito, ongelmataidot ja hyväksytyksi tulemisen tunne. (Toivo & Nordling 2013, 63.)

Mielensterveyttä edistämällä ja mielensterveyden häiriöitä ehkäisemällä voidaan vähentää mielensterveysongelmien aiheuttamia haittavaikutuksia sekä yksilö, että yhteiskunnallisella tasolla. Mielensterveyden edistämisen kannalta on tärkeää määritellä mitä mielensterveys missäkin tilanteessa tarkoittaa ja mitkä tekijät ovat yhteydessä mielensterveyteen. Tämän jälkeen voidaan määritellä käytettävissä olevia keinoja mielensterveyden edistämiseen ja tukemiseen. Yksinkertaisimmillaan mielensterveyden tukemisen voisi ajatella olevan toimintaa, joka aktiivisesti tukee mielensterveyttä vahvistamalla tekijöitä, jotka sitä edistävät ja vähentämällä tekijöitä, jotka mielensterveyttä heikentävät. (Kinnunen, Korhonen, Kylmä & Nikkonen 2009, 9-10.)

Sosiaalihuoltolain mukaan mielensterveystyöhön kuuluu mielensterveyttä suojaavien tekijöiden vahvistaminen sekä poistaa ja vähentää mielensterveyttä vaarantavia tekijöitä. Laissa tarkoitettuun mielensterveystyöhön kuuluu sosiaalipalveluihin sisältyvä mielensterveystekijöihin liittyvä ohjaus ja neuvonta ja psykososiaalinen tuki, yksilön ja yhteisön psykososiaalisen tuen yhteensovittaminen äkillisissä järkyttävissä tilanteissa sekä sosiaalihuollon mielensterveyspalvelut. Sosiaalihuollon kautta tehtävä mielensterveystyö tulee suunnitella ja toteuttaa siten, että siitä muodostuu ehjä kokonaisuus muun sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 25§.)

2.2 Nuorten mielensterveys

Mielensterveyden häiriöt ovat nuoruusiässä yleisempiä kuin lapsuudessa. Noin puolet aikuisiän mielensterveyshäiriöistä saavat alkunsa jo ennen 14 vuoden ikää, noin kolme neljäsosaa mielensterveyshäiriöistä alkaa ennen 24 ikävuotta. Yleisimpiä mielensterveysongelmia nuorilla ovat mieliala-, ahdistuneisuus-, käytös- sekä päihdehäiriöt. Suurin osa mielensterveyshäiriöstä kärsivistä nuorista kärsii samanaikaisesti vähintään kahdesta häiriöstä. (Marttunen 2009, viitattu 19.4.2019.)

Nuoruus on haavoittuvuuden aikaa. Nuoruudessa nuorille voi kasaantua ongelmia, joka näyttäytyy henkisenä pahoinvointina tai ulkoisena häiriökäyttäytymisenä. Aikuisikään tullessa ongelmat häviävät osalla, mutta toisella osalla taas ongelmat kasaantuvat ja vakiintuvat. Tavallisimpia mielenterveyden ongelmia nuorilla on masennus ja ahdistuneisuus. Perhevuorovaikutuksilla on merkittävät rooli nuorten mielenterveydessä. Riidat, kaltoinkohdellut ja huonosti kohtelu vaikuttavat negatiivisesti nuorten mielenterveyteen ja ovat yhteydessä nuorten masentuneisuuteen. (Nurmi, Ahonen, Lyytinen, Lyytinen, Pulkkinen & Ruoppila 2014, 169.)

Nuoruusikä on yli kymmenen vuotta kestävä siirtymä aikuisuuteen. Nuoriin kohdistuu nyky-yhteiskunnassa paljon odotuksia ja vaatimuksia, fyysiset ja psyykkiset muutokset yhdessä sosiaalisen paineen kanssa aiheuttavat henkisen tasapainon järkkymisen. (Aalberg 2014, viitattu 20.4.2019.) Voidaan sanoa, että nuoruudessa opitaan ikään kuin uudestaan elämään. Nuoruudessa valmistellaan ja kokeillaan omaa yksilöllistä elämää, kuinka toimin itsenäisesti ja mikä on oma paikkani yhteiskunnassa, muiden ihmisten joukossa. Ihmisen täysi yksilöllisyys ei toteudu nuoruudessa, mutta nuoruus on hyvää valmistelu- ja kokeiluaikaa yksilöllisyydelle. (Dunderfelt 2011, 85.)

Nuoruusikä voidaan jakaa kolmeen vaiheeseen. Varhaisnuoruus ajoittuu ikävuosiin 12-14, keskinuoruus 15-17 ikävuosiin ja myöhäisnuoruus 18 vuoden iästä alkaen. Myöhäisnuoruuden keskeinen kehitystehtävä on vakiintuneen ja eheän aikuisen persoonallisuuden muodostuminen. (Marttunen 2009, viitattu 19.4.2019.) Kehitykseen kuuluu suurena osana itsenäistyminen lapsuuden kodista ja oman elämän rakentaminen omien päätösten ja valintojen kautta. Nuori rakentaa omaa identiteettiään ja etsii omaa paikkaansa yhteiskunnassa. Oman identiteetin ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi nuori tarvitsee muun muassa keskustelua ja rakentavaa palautetta. (Helminen 2005, 17-20.)

Eriksonin elämänkaariteoriassa eri ikäkausien kehityspsykologiset muutokset psykososiaalisina kehitystehtävinä. Ratkaisemattomina ne heijastuvat haasteina seuraavissa kehitysvaiheissa. Nuoruusiän keskeinen kehitysvaihe on oman identiteetin muodostuminen. (Aalto-Setälä & Marttunen 2007, 208.) Eriksonin mukaan keskeisen kehitystehtävän vastakohtana on roolihajaannus. Identiteettiä ei voida muodostaa ilman roolihajaannusta tai epävarmuutta omasta itsestään. Sisäisten voimien kasvaminen ja yksilöllisyyden tunteen vahvistuminen herättävät ihmisessä halun löytää oman itsensä. Omaan itseään nuori etsii kokeilemalla erilaisia rooleja ja käyttämällä ympäristön sekä vanhempien tarjoamia malleja niin sanotusti ”potkupintana”. (Dunderfelt 2011, 237.)

Eriksonin elämänteorian mukaan jokainen kehitysvaihe pitää sisällään uuden sisäisen voiman, jonka ihminen saa, kun hän on kehitystehtävänsä suorittanut. Tämä sisäinen voima ja kyky pitää sisällään niin positiivisen kuin negatiivisen puolen. Nuoruuden kehitysvaiheen voimana on uskollisuus, joka on kyky säilyttää läheiset ihmissuhteet erilaisista konflikteista ja erimielisyyksistä huolimatta. Vastakohtana, negatiivisena puolena, tälle voimalle on syrjäytyminen, joka tarkoittaa luopumista lojaalisuudesta, kun vaara tai riidat uhkaavat. (Dunderfelt 2011, 234, 237.)

Nuoristyötä tekevällä on suuri rooli nuoren mielenterveyden vahvistamisessa ja tukemisessa. Nuoren tunnetaitoja voidaan vahvistaa keskustelemalla arkisista asioista, mutta myös toiminnallisilla ja luovilla keinoilla. On tärkeää, että nuorella on elämässään turvallinen ja läsnä oleva aikuinen ihminen. (Erkko ja Hannukkala 2013, 29.) Nuoret tarvitsevat ohjausta tunnetaitojen, kuten tunteiden tunnistamiseen, sanoittamiseen ja tunteiden käsittelyyn, oppimiseen. Tunnetaitoja oppimalla nuori saa tärkeitä työkaluja itsensä tuntemiseen ja omista tunteista tai ajatuksista kertomiseen. (Erkko & Hannukkala 2013, 75.)

Yksi merkityksellinen asia nuorten mielenterveyden tukemisessa on toivon merkityksen tiedostaminen. Ihminen, jolla on toivoa jaksaa pitää huolta itsestään ja sisäisenä voimavarana toivo antaa myös motivaatiota elämään. (Kinnunen ym. 2009, 149.) Voimavarojen tunnistaminen ja löytäminen korostuu myös mielenterveyden tukemisessa. Asiakkaan voi olla ajoittain vaikeaa nähdä ja tunnistaa omia voimavarojaan, joten työntekijältä tarvitaan herkkyyttä ja aitoa kiinnostusta näiden löytämiseen. (Kinnunen ym. 2009, 180.)

3 TUETTU ASUMINEN

3.1 Tuettu asuminen ja sosiaalinen kuntoutus

Sosiaalihuoltolain mukaan tuettua asumista järjestetään henkilöille, joilla on tarve saada tukea itsenäiseen asumiseen tai siirryttäessä asumaan itsenäisesti. Laki määrittelee asumisen tukemisen tarkoittamaan sosiaaliohjausta ja muita sosiaalipalveluita. (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21§.) Mielenterveyslain mukaan mielenterveyspalvelut tulee järjestää ensisijaisesti avopalveluina. Hoidon lisäksi on tehtävä yhteistyötä ja järjestettävä kunnan sosiaalitoimen kanssa mahdollisuus päästä tuki- ja palveluasumiseen. (Mielenterveyslaki 1116/1990 1§ ja 4§.)

Kotiin vietävät palvelut katsotaan kuuluvaksi sosiaaliseen kuntoutukseen. (THL 2017, viitattu 23.4.2019). Sosiaalisella kuntoutuksella pyritään vahvistamaan kuntoutujan sosiaalista toimintakykyä ja edellytyksiä sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Sosiaalihuoltolaissa määritellään sosiaalinen kuntoutus sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen menetelmin tarjottavaksi tehostetuksi tueksi sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn ja yhteiskunnallisen osallisuuden edistämiseen. (Kuntoutusportti 2016, viitattu 23.4.2019.)

Sosiaalisen kuntoutuksen tavoitteena voi olla esimerkiksi arkielämän taitojen opettelu tai päihteetön arjen hallinta. Sosiaalisella kuntoutuksella vahvistetaan kykyä selviytyä arkitoiminnoista oman tarpeen mukaan yhteistyössä monialaisen kuntoutusverkoston kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2019, viitattu 23.4.2019.)

Asiakaslähtöisessä työskentelytavassa asiakas on toiminnan keskipisteenä. Asiakas on se, jonka parhaaksi työtä tehdään. Asiakaslähtöisyyden toteutumiseen tarvitaan vähintään kaksi henkilöä, asiakas ja työntekijä. Usein työskentelyyn osallistuu moniammatillinen työryhmä, jossa jokainen osallistuja toteuttaa asiakaslähtöistä työskentelytapaa omasta näkökulmastaan, toteuttaen vain sen osuuden työskentelystä, joka hänelle ammatillisessa roolissa kuuluu. (Järvikoski & Härkäpää 2011, 189-190.) Sosiaalialalla asiakaslähtöisyydessä korostuvat asiakkaan oma osallisuus ja hänen asiantuntijuutensa, joka huomioidaan palveluprosessissa. Asiakkaan hakeutuessa palvelun

piiriin tulee hänellä olla tietoa ja ymmärrystä siitä, mihin tarpeeseen ja mitä palveluja hänelle tarjotaan. Asiakas on itsenäinen toimija palvelutapahtumassa, hän ei vain ole toiminnan kohteena tai palvelun vastaanottajan roolissa. (Hyväri 2017, 32 & 37.)

Asiantuntijakeskeisessä työskentelytavassa asiantuntijan määrittämät tavoitteet ja tulkinnot ovat hallitsevassa asemassa vuorovaikutustilanteissa. Näillä asiantuntijan asettamilla tavoitteilla ja tulkinnoilla on vahva vaikutus toteutettaviin toimenpiteisiin. Asiantuntija osoittaa oman pätevyytensä selittämällä asioita, joita asiakas yleensä odottaa häneltä ja asiakas myös voi usein odottaa asiantuntijan ratkaisevan hänen ongelmansa. Tässä piilee vuorovaikutuksen vaara, jolloin asiakkaan vastuu vähentyy tai hänelle ei ollenkaan anneta vastuuta tilanteesta. Asiakaslähtöisessä työskentelyssä piilee myös omat vaaransa, työntekijä voi työntää kokonaan vastuun asiakkaalle vuorovaikutustilanteessa. (Mönkkönen 2018, 59-60 & 85-86.)

3.2 Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuettu asuminen

Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksellä tuettua asumista järjestetään 17-25(29) -vuotiaalle nuorille. Palvelu on yksilöllisesti suunniteltua, tavoitteellista ja kokonaisvaltaista tukea itsenäisesti asumiseen ja elämänhallinnan saavuttamiseen. Tuen kesto vaihtelee asiakkaan tarpeen mukaan muutamasta kuukaudesta kahteen vuoteen. Tuettuun asumiseen hakeudutaan oman sosiaalityöntekijän kautta. (Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistys ry. Viitattu 27.9.2018.)

Tavoitteena OsNa:n tuetussa asumisessa on itsenäisen asumisen onnistumisessa tukeminen, itenäistymiskehityksessä tukeminen, sosiaalinen eheytyminen ja osallisuuden vahvistaminen. Kokonaisvaltaisen tuen avulla asiakas pystyy ymmärtämään kokonaisvaltaisen elämänhallinnan vaikutuksen asumiseen ja myös asumisen vaikutuksen omaan hyvinvointiinsa. Ohjaaja on mukana asiakkaan arjessa, asumiseen saa tukea myös isännöinniltä ja kiinteistöhuollolta. (OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019.)

Tuetun asumisen ohjauksen aikana asiakastyössä keskitytään muuttamisen ja vuokralla asumisen ohjauksen lisäksi taloudenhallintaan, tukien ja etuuksien hakemisen opetteluun, asunnon kunnossapitoon, asiakkaan psyykkisen voimien seuraamiseen ja kuntoutumisessa tukemiseen, kauppa- ja virastoasioimisessa tukemiseen sekä vapaa-ajan toimintaan. (OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019.)

Palvelun aluksi asiakkaan kanssa tehdään tuetun asumisen sopimus, sekä mahdollisesti vuokrasopimus, mikäli asiakas muuttaa Osnakotien asuntoon. Asiakkuuden alussa laaditaan alkukartoitus, jossa tarkastellaan asiakkaan aiempaa asumishistoriaa, nykyistä asumistilannetta, tuloja, luottotietojen tilaa, elämäntilannetta erityisesti mielenterveyden ja päihteiden käytön osalta sekä tuen tarpeen kartoitusta ja tavoitteita tukeen. (OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019.)

Sosiaalityöntekijä laatii asiakkaalle asiakassuunnitelman, jonka mukaisesti asiakastyötä toteutetaan suunnitelmallisesti säännöllisinä tapaamisina ja kotikäynteinä. Työskentely on yksilöllistä ja luottamuksellista. Asiakkaan tilanteesta raportoidaan sosiaalityöntekijälle 1-3 kuukauden välein, ohjaaja osallistuu myös asiakkaan verkostoyhteistyöhön tarpeen mukaisesti ohjauksen aikana. Tuetun asumisen päättyessä onnistuneesti asiakas voi jatkaa asumistaan Osnakotien asunnossa. Tuetun asumisen keskeytyessä asiakas saatetaan tarvittavien palveluiden piiriin. Tuen päätyttyä asiakkaalle tehdään mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan 1-2 jälkiseurantatapaamista. (OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019.)

4 TARKOITUS, TAVOITTEET JA TUTKIMUSONGELMA

Tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa työntekijöiden ja asiakkaiden näkemyksiä mielenterveyden tukemisesta tuetussa asumisessa. Tutkimusongelmana meillä on 1) Mitä yhtäläisyyttä asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksillä on mielenterveyden tukemisesta?

Tutkimuksella on tavoitteena saada tietoa, jota OsNa pystyy hyödyntämään palvelussaan. Tutkimuksen avulla saamme tietoa siitä, kuinka asiakkaat kokevat palvelunsa ja miten näkemykset kohtaavat asiakkailla sekä työntekijöillä. Tulosten avulla pystymme arvioimaan ovatko asiakkaiden ja työntekijöiden näkemykset yhteneviä. Tulosten pohjalta OsNa:n työntekijät voivat tarkastella ja kehittää työskentelyään mahdollisten esille nousevien tarpeiden mukaisesti.

Henkilökohtaisina oppimistavoitteemme tulevat sosiaalialan tutkinto-ohjelman oppimistavoitteista. Tavoitteena on päästä syventämään tutkimuksellista kehittämis- ja innovaatio-osaamista opinnäytetyön kautta. Emme ole aikaisemmin tehneet opinnäytetyötä tai tutkimusta, joten pääsemme nyt syventämään meidän tietämystämme ja osaamistamme tutkimuksen tekemisestä, aineiston analysoinnista, kehittämisosaamisesta ja raportoinnista. (Oamk.fi 2019.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

5.1 Kohdejoukko ja aineistonkeruu

Aineistonkeruumenetelmänä käytämme kyselylomaketta, kyselyyn vastaaminen edellyttää vastaajalta nettiyhteyden käyttömahdollisuutta. Internetissä tehtävän kyselyn etuina ovat kyselyn nopea ja helppo täyttäminen. Kysely on täysin anonyymi, kysymme ainoastaan; onko vastaaja asukas vai työntekijä. Pyrimme pitämään kyselyn sopivan mittaisena, koska pitkät kyselyt vähentävät vastaajien määrää. (Heikkilä 2014, 18.) Internetkyselyn avulla saamme vastaukset tallennettua heti tietokantaan, josta siirrämme aineiston tilasto-ohjelmaan, jolla analysoimme aineiston (Heikkilä 2014, 66). Teemme internetkyselyn webropol-palvelun avulla, josta lähetämme sitten kyselylinkin sähköpostitse kohdejoukolle.

Kyselytutkimuksen aiheena on mielenterveyden tukeminen Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetussa asumisessa. Perusjoukkona tutkimuksessamme ovat Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistyksen tuetussa asumisessa asiakkaina olevat nuoret (n. 20), sekä tuetun asumisen työntekijät (6). Pyydämme työntekijöitä kysymään asiakkailtaan halukkuutta kyselyn täyttämiseen. Kyselyyn osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Kartoitamme kyselyllä asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksiä tuetusta asumisesta, sekä siitä miten he kokevat tuetun asumisen tukevan mielenterveyttä. Työntekijöiltä haluamme selvittää, kuinka työntekijät kokevat työnsä, kokevatko he edistävänsä asiakkaiden mielenterveyttä työllään. Asiakkailta haluamme selvittää heidän näkemyksiänsä mielenterveyden tukemisesta asumisohjauksessa. Tavoitteenamme on saada mahdollisimman monta vastausta kyselyyn, jolloin saamme mahdollisimman laajan näkökulman asiakkaiden ja työntekijöiden kokemuksista.

Aineistonhankinnan lähtökohta on se, että tutkijalla ei ole tutkittavasta asiasta tietoa. Tiedon saamiseksi on löydettävä vastaajia, jotka pystyvät antamaan tarvittavaa tietoa. Tutkijan on myös osattava ilmaista tiedontarpeensa siten, että vastaajat osaavat antaa vastaukseksi tarvittavaa tietoa. (Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 2002, 124.) OsNan tuetussa asumisessa asiakaspaikkoja on noin 20 (OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019), lähetämme kyselyn jokaiselle asiakkaalle. Odotamme saavamme vastauksia vähintään puolelta asiakkaista. Asumisohjaajia OsNalla on 6. Kou-

lutustaustaltaan asumisohjaajat ovat vähintään sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon suorittaneita. (Oulunseudun Nuorisoasuntoyhdistys ry, viitattu 3.5.2019). Kysely on lähetetty kaikille ohjaajille.

Kyselytutkimukselle tyypillistä on se, että tutkittavan aineiston määrää rajataan jo lomakkeen laadintavaiheessa. Kyselylomakkeen kysymykset laaditaan nimenomaan tutkijaa kiinnostavasta näkökulmasta ja tutkimuksen aihetta olennaisesti koskettaviksi. (Alasutari 2011, 51.) Kysymykset on laadittu toisiaan tukeviksi ja vertailukelpoisiksi.

Operationalisoinnissa tutkittava ilmiö siirretään teoreettiselta tasolta empiiriseen tasolle, jolloin ilmiö on mitattavissa kyselylomakkeen avulla (Vilkkä 2015, 66 & Alkula ym. 1994, 75). Kyselylomakkeen laatiminen edellyttää, että aihetta koskevaan teoriaan on tutustuttu riittävästi, tutkimusongelmaa on pohdittu, tarvittavat käsitteet on määritelty ja tutkimusasetelma on valittu. Kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja laadittaessa on selvitettävä, kuinka tarkkaa tietoa aiheesta on kyselytutkimuksen avulla mahdollista saada. Lomaketta laadittaessa on varmistettava, että tutkittava asia tulee selvitettyksi kysymysten ja vastausvaihtoehtojen avulla. (Heikkilä 2008, 47.)

Kyselyä laadittaessa pohdimme tutkimuskysymystämme "mitä yhtäläisyyttä asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksillä on mielenterveyden tukemisesta". Käsittelimme tutkimuskysymystä siltä kannalta, millaisia asioita ymmärrämme mielenterveyden tukemiseen asumisen kannalta kuuluvan ja millaisiin asioihin tarvitsemme vastauksia saadaksemme vertailukelpoisia vastauksia mielenterveyden tukemisesta nimenomaan tuetun asumisen asiakkailta ja työntekijöiltä. Totesimme erityisesti arjen painottuvan asumiseen liittyen mielenterveyden tukemisessa.

Kyselyn kysymysten tulee edetä loogisesti ja asiakokonaisuudet käsitellä omia ryhminä. Taivoitteenamme on luoda mahdollisimman selkeä ja ytimekäs kysely, joka houkuttelee vastaajaa vastaamaan kysymyksiin. Kysymysten tulee olla mahdollisimman selkeitä ja helposti ymmärrettävissä, jolloin meidän on vältettävä sosiaalialan sanastoa. Olemme rakentaneet kyselyn siten, että helpommat kysymykset kuten, *"kuinka kauan olet ollut OsNan tuetussa asumisessa asiakkaana/työskennellyt OsNa:lla asumisohjaajana tuetussa asumisessa"*, sijoittuvat kyselyn alkupuolelle ja kyselyn loppupuolelle sijoittuvat vaikeammat ja vaativammat kysymykset. Kyselyn ulkoasuun tulee kiinnittää myös huomiota, luoda kysely johon mekin voisimme vastata. Jos kysely on vain mustavalkoinen, niin se ei houkuta vastaamaan. Sähköinen kysely mahdollistaa meille tämän,

että voimme muokata kyselyn ulkoasua ja luoda kyselyn mahdollisimman sujuvaksi, sekä selkeäksi. (Ronkainen, Karjalainen & Mertala 2008, 36-38).

Kyselymme sisältää monivalintakysymyksiä, joissa mahdollisuus on valita monta vastausvaihtoehtoa. Kyselyä laadittaessa tulee tarkasti harkita ja miettiä vastausvaihtoehdot. Vastausvaihtoehtoja ei saa olla liikaa ja kysymyksessä täytyy myös mainita kuinka monta vastausvaihtoehtoa voi valita. Jos lukumäärää ei määritellä, niin joku voi valita kaikki vaihtoehdot ja joku toinen henkilö voi vain valita yhden. (Ronkainen, Karjalainen & Mertala 2008, 33-36.)

Olemme laatineet neljä vertailukelpoista kysymystä sekä asiakkaille että asumisohjaajille. Kysymykset ovat molemmille ryhmille samat, näkökulma vain on eri. Laadimme valintakysymyksiä, joihin vastaaja saa valita mielestään kolme tärkeintä asiaa. Näin pääsemme vertailemaan vaihtoehtoistamme niitä, joihin vastaukset painottuvat ja mahdollisesti myös havaitsemaan vaihtoehdot, joihin vastauksia ei tule ollenkaan. Kysymme myös asiakkaan toiveiden huomioimisesta, johon vastaaja saa arvioida seitsemää erillistä kohtaa asteikolla 1-3, joista 1=täysin samaa mieltä, 2=jokseenkin samaa/eri mieltä ja 3= täysin eri mieltä.

5.2 Luotettavuus ja eettisyys

Kyselytutkimuksen luotettavuuden mittareina toimivat validiteetti ja reliabiliteetti. Validiteetti eli pätevyys, joka tarkoittaa mittarin kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa on tarkoituskin mitata. Reliabiliteetti eli luotettavuus taas tarkoittaa tulosten tarkkuutta. Tarkkuudella tarkoitetaan sitä, että mittari antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia ja mittaustulokset ovat toistettavissa. Kyselytutkimuksessa validiteetti näyttäytyy sillä, että vastaajien tulisi ymmärtää lomakkeessa olevat kysymykset ja he ymmärtäisivät, mitä varten kysely on. Jos he eivät ymmärrä kyselylomakkeen kysymyksiä, niin tutkimuksen pätevyys huononee ja saadut vastaukset eivät ole näin ollen päteviä. (Vilka 2015, 124-125.) Taataksemme hyvän validiteetin kerromme selkeästi kyselylomakkeen alussa, mitä varten kysely on; ”*teemme tutkimuksen selvittääksemme asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksiä mielenterveyden tukemisesta tuetussa asumisessa*”. Kyselylomakkeen alussa kerromme, myös miksi kysely on heille lähetetty ja keitä olemme.

Kyselytutkimuksessa luotettavuutta voi heikentää erilaiset seikat. Vastaaja voi ymmärtää esimerkiksi kyselyssä olevan kysymyksen eri tavalla, kuin tutkija oli itse ajatellut. Tällaisia virheitä kutsutaan satunnaisvirheiksi ja niitä voi ilmetä tutkimuksessa, mutta ne eivät ole välttämättä liian suuria tutkimuksen kannalta. Tärkeää on kuitenkin, että vastausten analysoinnissa otamme kantaa mahdollisiin satunnaisvirheisiin. (Vilka 2015, 124.) Olemme pyrkineet muotoilemaan kysymykset selkeiksi ja helposti ymmärrettäviksi, välttyäksemme mahdollisilta väärinkäsityksiltä.

Asiakkailla tehtävän kyselytutkimuksen luotettavuuden ongelmaksi voi muodostua se, ettemme tiedä miten aidosti asiakkaat vastaavat kysymyksiimme. Vaikeista asioista kyseltäessä vastaajat saattavat pyrkiä kaunistelemaan vastauksiaan. Emme myöskään pääse esittämään vastaajille saatujen vastausten perusteella jatkokysymyksiä, joten paljon olennaista tietoa voi jäädä saamatta. (Alasuutari 2011, 142.)

Tutkimuksen eettisyyttä toteutamme hyvillä tutkimuskäytänteillä. Hyvillä tieteellisillä käytänteillä tarkoitamme, että noudatamme eettisesti kestäviä tiedonhankintamenetelmiä, kuten kyselylomaketta. (Vilka 2015, 27-28.) Noudatamme tutkimuksessa rehellisyyttä itse tutkimustyössä, mutta myös tutkimustuloksissakin. Rehellisyyttä vahvistamme tutkimustyössämme sillä, että työssämme näkyvät lähdeviittaukset ja työn lopusta löytyy lähdeluettelo, jossa näkyvät kaikki käyttämämme lähdemateriaali. Pyrimme huolelliseen ja tarkkaavaiseen tutkimustyöhön, välttääksemme virheet. Kyselystä saatavia vastauksia, vain me näemme ja käsittelemme niitä. Tuomme tämän myös esille kyseilyn yhteydessä.

Tutkimuksemme lähtökohtana on ihmisarvon kunnioittaminen, kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista. Näin tuemme sosiaalihuollon asiakkaan lainmukaista (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000 8§) itsemääräämisoikeutta sekä kunnioitamme Tutkimuseettisen neuvottelukunnan Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa – ohjetta (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012). Pyydämme suostumuksen tutkimukseen osallistumiseen osallistujilta itseltään. Kerromme selkeästi mitä varten, kenelle ja miksi tutkimuksen teemme ja mitä tietoa heiltä kysymme.

6 TULOKSET

Tutkimuksemme tutkimuskysymyksenä on *”Mitä yhtäläisyyttä asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksillä on mielenterveyden tukemisesta?”*. Kyselyn kysymyksillä ja vastausvaihtoehdoilla olemme pyrkinneet saamaan selville konkreettisesti sen, millaiset asiat asiakkaat ja ohjaajat kokevat tärkeäksi arjen tukemisessa. Tietoperustassa olemme avanneet ulkoisia mielenterveyttä suojaavia tekijöitä, kuten asumisen ja arjen asioissa tukemisen, jotka edistävät mielenterveyden tukemista. Arjessa tukemisen pohjalta loimme kyselyn kysymykset.

Kyselyyn vastasi 14 henkilöä, joista ohjaajia oli 6 ja asiakkaita 8. OsNa:n tuetun asumisen palveluissa asiakaspaikkoja on 20, joten asiakkaista hieman alle puolet (40%) vastasivat kyselyyn. Ohjaajista kaikki ovat vastanneet kyselyyn.

Taustakysymyksenä kysyimme asiakkailta kuinka kauan he ovat olleet OsNan tuetun asumisen asiakkaina. Pidämme olennaisena tietona tutkimuksen tulosten tulkinnan kannalta sitä, onko asiakkuus jatkunut pidempään, jolloin saatuja hyötyjä voidaan olettaa olevan enemmän kuin asiakkuuden alkuvaiheessa. Tutkimukseen vastanneet asiakkaat ovat olleet asiakkuudessa kahdesta kuukaudesta 2-3 vuoteen. Työntekijöiltä kysyimme taustakysymyksenä, kuinka kauan he ovat työskennelleet OsNa:lla tuetun asumisen parissa. Tutkimukseen vastanneiden työntekijöiden työkokemus OsNa:n tuetun asumisen parissa vaihteli kahdesta kuukaudesta kymmeneen vuoteen, painotuen alle puolen vuoden työkokemukseen. Myös työntekijöiden kokeneisuus voi vaikuttaa asiakkuuden hyötyjen arvioimiseen.

Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa? (Valitse 3 alla olevista vastausvaihtoehdoista, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)

	Asumon siistinä pitäminen	Kaupassa käyminen	Raha-asioiden hoitaminen	Ruuanlaitossa auttaminen	Tukien ja etuuksien hakeminen	Apu sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa	Vapaa-ajan toiminta
Asiakas 1	2		1		3		
Asiakas 2	2		3		1		
Asiakas 3	1			2	3		
Asiakas 4	2	3	1				
Asiakas 5			2	3	1		
Asiakas 6			2		1	3	
Asiakas 7	3		2		1		
Asiakas 8	3		2				1

Taulukko 1. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen "Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa?"

Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa tuetun asumisen asiakkaiden kanssa? (Valitse 3 alla olevista vastausvaihtoehdoista, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)

	Asumon siistinä pitäminen	Kaupassa käyminen	Raha-asioiden hoitaminen	Ruuanlaitossa auttaminen	Tukien ja etuuksien hakeminen	Apu sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa	Vapaa-ajan toiminta
Ohjaaja 1	3		1			2	
Ohjaaja 2	2		3			1	
Ohjaaja 3	1		2			3	
Ohjaaja 4	2		1				3
Ohjaaja 5	2		1			3	
Ohjaaja 6	3		1		2		

Taulukko 2. Ohjaajien vastaukset kysymykseen "Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa tuetun asumisen asiakkaiden kanssa?"

Ensimmäisessä kysymyksessä löytyy pieniä eroavaisuuksia asiakkaiden ja ohjaajien väliltä. Taulukko 1 näkyvät asiakkaiden vastaukset kyselyn ensimmäiseen kysymykseen, eli "Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa?" ja taulukko 2 näkyvät ohjaajien vastaukset samaiseen kysymykseen. Puolet asiakkaista eli 50% vastasivat tärkeimmäksi asiaksi tukien ja etuuksien hakemisen, saman vaihtoehdon valitsivat myös kaksi muuta asiakasta, jotka kokivat asian kolmanneksi tärkeimmäksi ohjauksessa. Vastaavasti ohjaajista vain yksi vastaajista oli kokenut tukien ja etuuksien hakemisen tärkeäksi asiaksi asiakkaiden ohjauksessa.

Ohjaajista 66,67% kokivat avun sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa tärkeäksi asiaksi asiakkaiden kannalta. Asiakkaista vain yksi vastaajista oli kokenut avun sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa tärkeäksi, hänkin oli määritellyt sen kolmanneksi tärkeimmäksi asiaksi ohjauksessa.

Yhteneviä näkemyksiä löytyi enemmän ja niistä suurimmat olivat raha-asioiden hoitaminen ja asunnon siistinä pitäminen. Ohjaajista hieman yli puolet eli 66,67% kokivat raha-asioiden hoitamisen tärkeimpänä asiana asiakkaiden ohjauksessa. Kaikki ohjaajat olivat valinneet kyseisen vaihtoehdon, kaksi ohjaajaa olivat määritelleet kyseisen vaihtoehdon toiseksi tai kolmanneksi tärkeimmäksi asiaksi. Asiakkaista puolet eli 50% kokivat raha-asioiden hoitamisen toiseksi tärkeimmäksi asiaksi ohjauksessa. Kaksi vastaajaa määrittivät raha-asiat jopa tärkeimmäksi asiaksi ohjauksessa.

Mitkä ovat kolme sinulle tärkeintä muutosta, jotka olet huomannut ohjauksen edetessä? (Valitse 3 sinulle tärkeintä väittämää, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)										
	Olen saanut itsevarmuutta tehdä asioita	En tarvitse enää tukea kaupassa käymisessä	Hoidan itsenäisesti asunnon siivoamisen	Tarvitsen vielä ohjausta asunnon siivoamisessa, mutta vähemmän kuin ennen	Pystyn itsenäisesti huolehtimaan omista raha-asiointani	Tarvitsen vähemmän ohjausta raha-asioiden hoitamisessa mitä ennen	Hoidan itsenäisesti erilaisten virallisten lomakkeiden täytön	Koen, että arki kulkee sujuvammin ohjauksen avulla	Koen, että arki on hankaloitunut ohjauksen takia	En koe, että ohjaus on muuttanut arkeani mitenkään
Asiakas 1	1		2					3		
Asiakas 2	1		2							3
Asiakas 3				1			2	3		
Asiakas 4	1				2			3		
Asiakas 5			1			2		3		
Asiakas 6	2		3					1		
Asiakas 7	3		1			2				
Asiakas 8	2				3			1		

Taulukko 3. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen "Mitkä ovat kolme sinulle tärkeintä muutosta, jotka olet huomannut ohjauksen edetessä?"

Asunnon siistinä pitäminen nousee myös tärkeäksi asiaksi ohjaajien ja asiakkaiden keskuudessa. Asiakkaista 75% on valinnut asunnon siistinä pitämisen tärkeäksi asiaksi, vastaavasti ohjaajista kaikki kokivat asunnon siistinä pitämisen tärkeäksi asiaksi ohjauksessa. Vastaavasti Satu Väisäsen

opinnäytetyössä ”Asukkaiden kokemuksia tuetusta asumisesta” (2011) nousee myös esille vastauksissa asunnon kunnossapidon tärkeys ohjauksessa.

Millaisia muutoksia olet havainnut asiakkaiden arjessa ohjauksen edetessä? (Valitse 3 itsellesi tärkeintä vastausvaihtoehtoa, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)										
	Asiakkaat ovat saaneet itsevarmuutta tehdä asioita itsenäisesti	Asiakkaat eivät ole tarvinneet enää tukea kaupassa käymiseen	Asiakkaat siivoavat itsenäisesti asuntonsa	Ohjauksen tarve asunnon siistinä pitämiseen on vähentynyt asiakkailla	Asiakkaat pystyvät huolehtimaan raha-asioistaan itsenäisesti	Ohjauksen tarve raha-asioissa on vähentynyt asiakkailla	Asiakkaat hoitavat itsenäisesti lomakkeiden täytön	Koen asiakkaiden arjen sujuvan sujuvammin ohjauksen avulla	Olen havainnut ohjauksen hankaloittavan asiakkaiden arkea	En ole havainnut muutoksia asiakkaiden arjessa
Ohjaaja 1	1					3		2		
Ohjaaja 2	1		3					2		
Ohjaaja 3				2		3		1		
Ohjaaja 4	2			3				1		
Ohjaaja 5				3		2		1		
Ohjaaja 6	1			2		3				

Taulukko 4. Ohjaajien vastaukset kysymykseen ”Millaisia muutoksia olet havainnut asiakkaiden arjessa ohjauksen edetessä?”

Olemme saaneet samankaltaisia tuloksia, kuten Väisänen opinnäytetyössään. Väisänen tutkimustuloksissa on noussut esille, että asiakkaat ovat nimenneet tukemisen itsenäisesti selviytymisessä yhdeksi tärkeimmistä tuetun asumisen hyödyistä. Kysyimme asiakkailta mitä hyötyä heille on ollut ohjauksesta, ja ohjaajilta miten he kokevat asiakkaiden hyötynneen ohjauksesta. Yhdeksi tärkeimmistä hyödyistä nousee asiakkailla ja ohjaajilla se, että ohjaustapaamiset kannustavat asiakkaita hoitamaan asioita itsenäisemmin. Muita tärkeiksi koettuja hyötyjä ovat asiakkaiden ja ohjaajien keskuudessa olleet apu vaikeisiin tilanteisiin, asiakkaista puolet kokivat tämän tärkeäksi ja ohjaajista melkein kaikki (83,33%) kokivat tärkeäksi asiaksi. 75% vastanneista asiakkaista kokevat asunnon siistinä pitämisen parantuneen ohjauksen myötä ja 83,33% ohjaajista on samaa mieltä asiakkaiden kanssa.

Asiakkaiden itsevarmuuden kasvaminen tulee esille vastauksissa eri kysymyksissä. Taulukko 3 ja 4 näyttävät vastaukset kysymykseen ”Mitkä ovat kolme sinulle tärkeintä muutosta, jotka olet huomannut ohjauksen edetessä? / Millaisia muutoksia olet havainnut asiakkaiden arjessa ohjauksen edetessä?”. Ohjaajista puolet (50%) pitävät tärkeimpänä muutoksena asiakkaiden itsevarmuuden lisääntymistä asioiden itsenäisesti hoidossa ja toiset puolet (50%) ohjaajista kokevat asiakkaiden arjen sujuvan sujuvammin ohjauksen avulla. 75% asiakkaista ovat vastanneet saaneensa itsevarmuutta tehdä asioita itsenäisesti ja saman verran kokee myös arjen sujuvan sujuvammin ohjauksen myötä.

Vastauksissa korostuvat myös asunnon siistinä pitämisen tärkeys, osa asiakkaista (62,50%) kokee pystyvänsä siivoamaan itsenäisesti asunnon ja yksi asiakkaista kokee ohjauksen tarpeen vähentyneen asunnon siistinä pitämisessä. Ohjaajista 66,67% kokevat asiakkaiden tarpeen vähentyneen asunnon siistinä pitämisessä ja yksi ohjaajista kokee asiakkaiden siivoavan itsenäisesti asuntonsa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksemme tarkoituksena on kartoittaa työntekijöiden ja asiakkaiden näkemyksiä mielenterveyden tukemisesta tuetussa asumisessa. Tavoitteena tutkimuksessa on saada tietoa, jota OsNa pystyisi hyödyntämään palveluissaan. Tulosten avulla saamme tietoa siitä, kuinka asiakkaat kokevat palvelun ja miten asiakkaiden sekä työntekijöiden näkemykset kohtaavat ohjauksen hyödyistä.

Työmme tutkimusongelma on *”Mitä yhtäläisyyttä asiakkaiden ja työntekijöiden näkemyksillä on mielenterveyden tukemisesta?”*. Lähdimme selvittämään asiaa arjen kautta, koska arjen sujuvuus ja sen epäsujuvuus vaikuttavat suuresti meidän jokaisen mielenterveyteen. Mielenterveyttä ulkoisesti suojaaviin tekijöihin kuuluvat esimerkiksi turvallinen asuminen ja oikeus omaan kotiin. Nämä tekijät nousevat esille tuetussa asumisessa, jossa henkilölle taataan oma asunto ja tukea itsenäiseen asumiseen. (Toivo & Nordling 2013, 63.)

Yhtäläisyyksiä löytyi selkeästi vastausten väliltä ja löytyi hieman myös eroavaisuuksia. Ensimmäisessä kysymyksessä asiakkaat nimittivät tärkeimmäksi asiaksi ohjauksessa tukien ja etuuksien hakemisen. Puolet heistä (50%) olivat valinneet kyseisen vaihtoehdon tärkeimmäksi asiaksi ohjauksessa, toiseksi tärkein oli raha-asioiden hoitaminen ja kolmanneksi asunnon siistinä pitäminen. Ohjaajilla vastaavasti tärkeimmäksi nousi raha-asioiden hoitaminen, asunnon siistinä pitäminen ja kolmantena apu sosiaalisissa tilanteissa ja -suhteissa.

Suurin osa asiakkaista kokee muutoksia tapahtuneen ohjauksen aikana, yksi asiakkaista tosin kokee, ettei muutoksia ole tapahtunut. Työntekijöistä kaikki ovat kokeneet jotain muutoksia tapahtuneen asiakkaan arjessa ohjauksen edetessä. Työntekijöistä 83,33% kokevat, että asiakkaiden arki sujuu sujuvammin ohjauksen avulla ja asiakkaista 75% kokevat arjen sujuvuuden parantuneen tuetun asumisen myötä.

OsNa:lla tuetun asumisen tavoitteena on itsenäisen asumisen onnistumisessa tukeminen, itsenäistymiskehityksessä tukeminen, sosiaalinen eheytyminen ja osallisuuden vahvistaminen (OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019). Itsenäistymisen tukeminen ja siinä onnistuminen korostuu saamissamme vastauksissa. Asiakkaista 75% kokee itsevarmuuden kasvaneen ohjauksen aikana ja

vastaavasti ohjaajista 66,67% kokee asiakkaiden itsevarmuuden kasvaneen. Yksi vastanneista ohjaajista kirjoitti avoimeen kysymykseen, että asiakkailla on uskallus lisääntynyt ja itsetunto parantunut, sekä he ovat alkaneet kantaa vastuuta asioistaan ohjauksen edetessä.

Yhteneväisyyksiä löytyy vastauksista, sekä pieniä eroavaisuuksia. Eroavaisuudet eivät kuitenkaan ole suuria, vaan lähinnä pienempiä. Kyselyssä asiakkaiden ja ohjaajien vastauksissa tärkeimpinä asioina korostuvat asunnon siisteys, raha-asiat, arjen sujuvuus ja itsenäisesti raha-asioiden hoitaminen. Myös sosiaalisissa tilanteissa ja suhteissa saatu apu, sekä apu vaikeissa tilanteissa tulee tärkeänä asiana esille. Vastanneista asiakkaista puolet (50%) kokevat tärkeäksi ohjauksen hyödyksi avun vaikeissa tilanteissa. Vastaavasti työntekijät ovat samaa mieltä, heistä lähes kaikki (83,33%) kokevat avun vaikeissa tilanteissa tärkeäksi hyödyksi ohjauksessa.

8 POHDINTA

Asetimme opinnäytetyöprosessin henkilökohtaisiksi tavoitteiksemme tutkimuksellisen kehittämis- ja innovaatio-osaamisen osaamisen syventämisen. Koemme molemmat saaneemme paljon uutta tietoa näistä asioista, ja siten saavuttaneemme oppimistavoitteemme opinnäyteprosessin kautta. Olemme toteuttaneet tutkimuksen sekä kyselyn että tulosten tulkinnan osalta eettisesti ja annettujen ohjeiden mukaisesti. Opinnäytetyöprosessin myötä meille avautui asiakkaiden ja työntekijöiden yhteistyön merkitys työskentelyn onnistumisessa, kuinka merkityksellistä on se, että asiakkaiden ja työntekijöiden näkemykset kohtaavat ja molemmille osapuolille työskentelyn yhteinen tavoite on selkeä.

Kyselyymme vastasi yhteensä kahdeksan asiakasta, joten tutkimusjoukko on kyselyssämme jäänyt kohtalaisen pieneksi. Tutkimukseen vastaaminen on ollut täysin vapaaehtoista, joten emme ole voineet vaikuttaa vastaajamäärään. Mikäli olisimme saaneet enemmän vastauksia kyselyymme, olisi ollut mahdollista saada laajemmin moninaisemmin tulkittavaa tietoa asiakkaiden kokemuksista. Kaikki työntekijät ovat vastanneet kyselyymme, joten työntekijöiden näkökulmaa asiakastyöstä pidämme onnistuneena ja kattavana. Myös työntekijöille kyselyyn vastaaminen on ollut vapaaehtoista.

Olemme kokeneet opinnäytetyön tekemisen antoisaksi. Tietoperustaan ja lainsäädäntöön perehtyminen on tuonut paljon uutta tietoa mielenterveydestä ja asumispalveluista. Haasteita on asettanut erityisesti aikataulu ja meistä riippumattomat haasteet, jotka ovat aikatauluamme venyttäneet. Olisimme halunneet työn edetessä tehdä läheisempää yhteistyötä työn tilaajan kanssa, mutta omat resurssimme ovat olleet niin rajalliset, ettei tähän ole ollut mahdollisuutta.

Yhteistyömme opinnäytetyö prosessissa on ollut sujuvaa. Olemme saaneet jaettua työmäärän taiseisesti ja olemme tyytyväisiä opinnäytetyöhömmе. Koemme saaneemme riittävästi ohjausta työn tekemiseen ja saamamme kehitysehdotukset ovat selkiyttäneet työtämme ja vieneet työtä oikeaan suuntaan.

LÄHTEET

- Aalberg, V. 2014. Nuoruusiän ahdistuneisuus – kehitykseen kuuluvaa vai psykopatologiaa? Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 2014;130(13):1319-23. Hakupäivä 20.4.2019. <https://www.duodecimlehti.fi/lehti/2014/13/duo11735>
- Aalto-Setälä, T., Marttunen, M. 2007. Nuoren psyykinen oireilu - häiriö vai normaalia kehitystä? Duodecim 2007; 123:207-13. Hakupäivä 23.4.2019. <https://www.terveyskirjasto.fi/xmedia/duo/duo96233.pdf>
- Aapola S., Ketokivi K. (toim.), 2013. 51-142. Polkuja ja poikkeamia – Aikuisuutta etsimässä. Uni-grafia.
- Alasuutari P., 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. Vastapaino.
- Alkula T., Pöntinen S., Ylöstalo P., 2002. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WS Bookwell Oy.
- Dunderfelt, T. 2011. Elämänkaaripsykologia. Helsinki: WSOYpro Oy.
- Erkko A., Hannukkala M., 2013. 29-75. Mielenterveys voimaksi. Lahti: Suomen mielenterveysseura.
- Helminen J. (toim.), 2005. 17-20. Kiintopisteitä nuoruusaikaan, psykososiaalinen tuki ja työ nuorten kanssa toimittaessa. Helsinki: Multiprint Oy.
- Heikkilä T. 2008. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Heikkilä T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing Oy.
- Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara P. 2009. Tutki ja kirjoita. Tammi.
- Hyväri S. 2017. 32-45. Asiakaslähtöisyyden periaatteet ja toteutuminen sosiaali- ja terveystalvissa. Teoksessa Helminen, J. (toim.) Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Järvikoski, A. & Härkäpää, K. 2011. Kuntoutuksen perusteet. 5. uudistettu painos. Helsinki: WSOY.
- Kiander, H. & Aho, J. 2015. Nuorten kokemuksia mielenterveyskuntoutumisesta - ohjaamisen merkitys tuetussa asumisessa. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.
- Kinnunen P., Korhonen T., Kylmä J. & Nikkonen M. (toim.) 2009. 9-180. Näetkö mielenterveyden edistämisen mahdollisuudet? Kuopio: Suomen Graafiset palvelut Oy
- Kuntoutusportti. 2016. Sosiaalinen kuntoutus. Haettu 23.4.2019. <https://kuntoutusportti.fi/kuntoutujalle/kuntoutuksen-jaottelut/sosiaalinen-kuntoutus/>

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2000/20000812> Haettu 19.5.2019.

Marttunen, M. 2009. Nuorten mielenterveysongelmat. Työterveyslääkäri. Hakupäivä 19.4.2019. http://www.ebm-guidelines.com/dtk/shk/avaa?p_artikkeli=tll00585

Mielenterveyslaki 1116/1990 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19901116> Haettu 19.4.2019

Mönkkönen, K. 2018. Vuorovaikutus asiakastyössä: Asiakkaan kohtaaminen sosiaali- ja terveysalalla. Tallinna: Gaudeamus.

Nurmi, J.-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. 2014. Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.

Oulun ammattikorkeakoulu, OAMK, 2019. Opetussuunnitelmat 2016-2017; Sosiaalialan tutkinto-ohjelma, päivätoteutus. Haettu 10.12.2019. <https://www.oamk.fi/opinto-opas/opintojen-sisalto/opetussuunnitelmat?koulutus=sos2016s&lk=s2016&alasisivu=osaamiskuvaus>

Oulunseudun Nuorisasuostoyhdistys ry. <https://www.osna.fi/sisaltopalvelut/ohjaus-ja-neuvontapalvelut/> Haettu 27.9.2018

OsNa tuetun asumisen palvelukuvaus 2019.

Ronkainen, S., Karjalainen, A. & Mertala, S. 2008. 31-41. Graafisen kyselylomakkeen suunnittelu. Teoksessa Ronkainen, S. & Karjalainen A. (toim.) Sähköä kyselyyn! Web-kysely tutkimuksessa ja tiedonkeruussa. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2019. Sosiaalityö. Hakupäivä 23.4.2019. <https://stm.fi/sosiaalityo>

Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301> Haettu 4.10.2018

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. 2017. Sosiaalinen kuntoutus käytännössä. Haettu 23.4.2019. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosku/sosiaalinen-kuntoutus/kuntakysely/kaytanto>

THL (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos). 2019. Mielen hyvinvoinnin edistäminen oppilaitoksissa. Haettu 5.6.2019. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyden-edistaminen/opiskelijoiden-mielenterveys/mielen-hyvinvoinnin-edistaminen-oppilaitoksissa>.

Toivio E. & Nordling E. 2013. Mielenterveyden psykologia. Edita.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Helsinki.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Väisänen, S. 2011. Aukkaiden kokemuksia tuetusta asumisesta. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

LIITTEET

Kyselylomake

LIITE 1

Mielenterveyden tukeminen OsNa:n tuetussa asumisessa

Teemme kyselytutkimusta Oulunseudun Nuorisosaunoyhdistyksen tuetun asumisen asiakkaiden mielenterveyden tukemisesta. Kyselyllämme haluamme selvittää sekä asiakkaiden että työntekijöiden näkemyksiä mielenterveyden tukemisesta tuetussa asumisessa.

Olemme sosionomiopiskelijoita Oulun ammattikorkeakoulusta, tehtävä tutkimus on osa opinnäytetyötämme. Kysely vastaukset tulevat vain meidän käyttöön ja käsittelemme tuloksia luottamuksellisesti. Vastaaminen kyselyyn tapahtuu anonyymisti.

Toivomme teidän vastaavan kaikkiin kysymyksiin ja valitsevan parhaiten sinun kokemusta kuvastavan vastauksen. Huomioithan, että vastausvaihtoehdot vaihtelevat kysymyksittäin.

Kyselyyn vastaaminen kestää alle 10 minuuttia. Kysely on auki 31.10.2019 saakka.

Tarvittaessa lisätietoja voi kysyä Vilja Peuralta sekä Kirsi Luoma-aholta, parhaiten meidät tavoitat sähköpostilla c7pevi00@students.oamk.fi ja c7luki00@students.oamk.fi

1. Oletko asiakas vai ohjaaja? *

- Asiakas
 Ohjaaja

2. Kuinka kauan olet ollut OsNa:n tuetun asumisen asiakkaana? *

3. Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa? (Valitse 3 alla olevista vastausvaihtoehdoista, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein) *

Asunnon siistinä pitäminen	Valitse ▼
Kaupassa käyminen	Valitse ▼
Raha-asioiden hoitaminen	Valitse ▼
Ruuanlaitossa auttaminen	Valitse ▼
Tukien ja etuuksien hakeminen	Valitse ▼
Apu sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa	Valitse ▼
Vapaa-ajan toiminta	Valitse ▼

4. Mitä hyötyä sinulle on ohjauksesta ollut? (Valitse kolme väittämää, jotka koet tärkeimmiksi, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein) *

Ohjaustapaamiset kannustavat minua hoitamaan asioita itsenäisesti	Valitse ▼
Omien raha-asioiden hoitaminen on helpottunut	Valitse ▼
Olen saanut sisältöä arkeen	Valitse ▼
Oman asunnon siistinä pitäminen on parantunut	Valitse ▼
Olen saanut apua minulle vaikeisiin asioihin	Valitse ▼
Olen saanut tutustua uusiin ihmisiin	Valitse ▼
En koe, että ohjauksesta on ollut hyötyä	Valitse ▼

5. Jotain muuta, mitä?

6. Mitkä ovat kolme sinulle tärkeintä muutosta, jotka olet huomannut ohjauksen edetessä? (Valitse 3 sinulle tärkeintä väittämää, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein) *

Olen saanut itsevarmuutta tehdä asioita	Valitse ▼
En tarvitse enää tukea kaupassa käymisessä	Valitse ▼
Hoidan itsenäisesti asunnon siivoamisen	Valitse ▼
Tarvitsen vielä ohjausta asunnon siivoamisessa, mutta vähemmän kuin ennen	Valitse ▼
Pystyn itsenäisesti huolehtimaan omista raha-asioistani	Valitse ▼
Tarvitsen vähemmän ohjausta raha-asioiden hoitamisessa mitä ennen	Valitse ▼
Hoidan itsenäisesti erilaisten virallisten lomakkeiden täytön	Valitse ▼
Koen, että arki kulkee sujuvammin ohjauksen avulla	Valitse ▼
Koen, että arki on hankaloitunut ohjauksen takia	Valitse ▼
En koe, että ohjaus on muuttanut arkeani mitenkään	Valitse ▼

7. Jotain muuta, mitä?

8. Miten omat toiveesi on huomioitu ohjauksessa? (1=täysin samaa mieltä, 3=täysin eri mieltä) *

	1	2	3
Olen saanut vaikuttaa työskentelyn suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen	☐	☐	☐
Olen voinut vaikuttaa ohjaustapaamisten sisältöön	☐	☐	☐
Olen voinut esittää toiveita ohjauksen sisältöön	☐	☐	☐
Olen voinut vaikuttaa ohjaustapaamisten ajankohtiin	☐	☐	☐
Minun on ollut helppo kertoa toiveita ohjaajille	☐	☐	☐
Koen että toiveitani on kuunneltu	☐	☐	☐

9. Kuinka kauan olet työskennellyt OsNa:lla asumisohjaajana tuetussa asumisessa? *

10. Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa tuetun asumisen asiakkaiden kanssa? (Valitse 3 alla olevista vastausvaihtoehdoista, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein) *

Asunnon siistinä pitäminen	Valitse ▼
Kaupassa käyminen	Valitse ▼
Raha-asioiden hoitaminen	Valitse ▼
Ruuanlaitossa auttaminen	Valitse ▼
Tukien ja etuuksien hakeminen	Valitse ▼
Apu sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa	Valitse ▼
Vapaa-ajan toiminta	Valitse ▼

11. Miten asiakkaat ovat hyötäneet ohjauksesta? (Valitse kolme tärkeintä väittämää, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein) *

Ohjaustapaamiset kannustavat asiakkaita hoitamaan asioita itsenäisesti	Valitse ▼
Asiakkailla raha-asioiden hoitaminen on helpottunut	Valitse ▼
He ovat saaneet sisältöä arkeen	Valitse ▼
Asiakkailla oman asunnon siistinä pitäminen on parantunut	Valitse ▼
Asiakkaat ovat saaneet apua heille vaikeisiin asioihin	Valitse ▼
He ovat saaneet tutustua uusiin ihmisiin	Valitse ▼
Asiakkaat kokevat, etteivät ole hyötäneet ohjauksesta	Valitse ▼

12. Jotain muuta, mitä?

13. Millaisia muutoksia olet havainnut asiakkaiden arjessa ohjauksen edetessä? (Valitse 3 itsellesi tärkeintä vastausvaihtoehtoa, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein) *

Asiakkaat ovat saaneet itsevarmuutta tehdä asioita itsenäisesti	Valitse ▼
Asiakkaat eivät ole tarvinneet enää tukea kaupassa käymiseen	Valitse ▼
Asiakkaat siivoavat itsenäisesti asuntonsa	Valitse ▼
Ohjauksen tarve asunnon siistinä pitämiseen on vähentynyt asiakkailla	Valitse ▼
Asiakkaat pystyvät huolehtimaan raha-asioistaan itsenäisesti	Valitse ▼
Ohjauksen tarve raha-asioissa on vähentynyt asiakkailla	Valitse ▼
Asiakkaat hoitavat itsenäisesti lomakkeiden täytön	Valitse ▼
Koen asiakkaiden arjen sujuvan sujuvammin ohjauksen avulla	Valitse ▼
Olen havainnut ohjauksen hankaloittavan asiakkaiden arkea	Valitse ▼
En ole havainnut muutoksia asiakkaiden arjessa	Valitse ▼

14. Jotain muuta, mitä?

15. Miten huomioit asiakkaan toiveet ohjaukselle? (1=täysin samaa mieltä, 3=täysin eri mieltä) *

	1	2	3
Asiakkaat saavat vaikuttaa työskentelyn suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen	☐	☐	☐
Asiakkaat ovat voineet vaikuttaa ohjaustapaamisten sisältöön	☐	☐	☐
Asiakkaat ovat voineet esittää toiveita ohjauksen sisältöön	☐	☐	☐
Asiakkaat saavat vaikuttaa ohjaustapaamisten ajankohtaan	☐	☐	☐
Asiakkaat voivat kertoa toiveitaan ohjaajalle	☐	☐	☐
Kuuntelen asiakkaiden toiveita	☐	☐	☐

Vastaukset

LIITE 2

Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa? (Valitse 3 alla olevista vastausvaihtoehdoista, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)							
	Asunnon siistinä pitäminen	Kaupassa käyminen	Raha-asioiden hoitaminen	Ruuanlaitossa auttaminen	Tukien ja etuuksien hakeminen	Apu sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa	Vapaa-ajan toiminta
Asiakas 1	2		1		3		
Asiakas 2	2		3		1		
Asiakas 3	1			2	3		
Asiakas 4	2	3	1				
Asiakas 5			2	3	1		
Asiakas 6			2		1	3	
Asiakas 7	3		2		1		
Asiakas 8	3		2				1

Taulukko 1. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa.

Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa tuetun asumisen asiakkaiden kanssa? (Valitse 3 alla olevista vastausvaihtoehdoista, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)

	Asunnon siistinä pitäminen	Kaupassa käyminen	Raha-asioiden hoitaminen	Ruuanlaitossa auttaminen	Tukien ja etuuksien hakeminen	Apu sosiaalisissa suhteissa sekä tilanteissa	Vapaa-ajan toiminta
Ohjaaja 1	3		1			2	
Ohjaaja 2	2		3			1	
Ohjaaja 3	1		2			3	
Ohjaaja 4	2		1				3
Ohjaaja 5	2		1			3	
Ohjaaja 6	3		1		2		

Taulukko 2. Ohjaajien vastaukset kysymykseen ”Mitkä kolme asiaa koet tärkeimmiksi ohjauksessa tuetun asumisen asiakkaiden kanssa?”

Mitä hyötyä sinulle on ohjauksesta ollut? (Valitse kolme väittämää, jotka koet tärkeimmiksi, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)

	Ohjaustapaamiset kannustavat minua hoitamaan asioita itsenäisesti	Omien raha-asioiden hoitaminen on helpottunut	Olen saanut sisältöä arkeen	Oman asunnon siistinä pitäminen on parantunut	Olen saanut apua minulle vaikeisiin asioihin	Olen saanut tutustua uusiin ihmisiin	En koe, että ohjauksesta on ollut hyötyä
Asiakas 1	2			1		3	
Asiakas 2	3		2	1			
Asiakas 3	2			1			
Asiakas 4	1	2			3		
Asiakas 5		2		3	1		
Asiakas 6			3	2	1		
Asiakas 7	3	2		1			
Asiakas 8			2		1		

Taulukko 3. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen ”Mitä hyötyä sinulle on ohjauksesta ollut?”

Miten asiakkaat ovat hyötäneet ohjauksesta? (Valitse kolme tärkeintä väittämää, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)							
	Ohjaustapaamiset kannustavat asiakkaita hoitamaan asioita itsenäisesti	Asiakkailla rahanasioiden hoitaminen on helpottunut	He ovat saaneet sisältöä arkeen	Asiakkailla oman asunnon siistinä pitäminen on parantunut	Asiakkaat ovat saaneet apua heille vaikeisiin asioihin	He ovat saaneet tutustua uusiin ihmisiin	Asiakkaat kokevat, etteivät ole hyötäneet ohjauksesta
Ohjaaja 1	1	3	2				
Ohjaaja 2	2			3	1		
Ohjaaja 3	1			2	3		
Ohjaaja 4	3			2	1		
Ohjaaja 5	3			2	1		
Ohjaaja 6		1		2	3		

Taulukko 4. Ohjaajien vastaukset kysymykseen ”Miten asiakkaat ovat hyötäneet ohjauksesta?”

Mitkä ovat kolme sinulle tärkeintä muutosta, jotka olet huomannut ohjauksen edetessä? (Valitse 3 sinulle tärkeintä väittämää, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)										
	Olen saanut itsevarmuutta tehdä asioita	En tarvitse enää tukea kaupassa käymisessä	Hoidan itsenäisesti asunnon siivoamisen	Tarvitsen vielä ohjausta asunnon siivoamisessa, mutta vähemmän kuin ennen	Pystyn itsenäisesti huolehtimaan omista raha-asioistani	Tarvitsen vähemmän ohjausta raha-asioiden hoitamisessa mitä ennen	Hoidan itsenäisesti erilaisten virallisten lomakkeiden täytön	Koen, että arki kulkee sujuvammin ohjauksen avulla	Koen, että arki on hankaloitunut ohjauksen takia	En koe, että ohjaus on muuttanut arkeani mitenkään
Asiakas 1	1		2					3		
Asiakas 2	1		2							3
Asiakas 3				1			2	3		
Asiakas 4	1				2			3		
Asiakas 5			1			2		3		
Asiakas 6	2		3					1		
Asiakas 7	3		1			2				
Asiakas 8	2				3			1		

Taulukko 5. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen ”Mitkä ovat kolme sinulle tärkeintä muutosta, jotka olet huomannut ohjauksen edetessä?”.

Millaisia muutoksia olet havainnut asiakkaiden arjessa ohjauksen edetessä? (Valitse 3 itsellesi tärkeintä vastausvaihtoehtoa, 1 on tärkein, 2 toiseksi tärkein ja 3 kolmanneksi tärkein)

	Asiakkaat ovat saaneet itsevarmuutta tehdä asioita itsenäisesti	Asiakkaat eivät ole tarvinneet enää tukea kaupassa käymiseen	Asiakkaat siivoavat itsenäisesti asuntonsa	Ohjauksen tarve asunnon siistinä pitämiseen on vähentynyt asiakkailla	Asiakkaat pystyvät huolehtimaan raha-asioistaan itsenäisesti	Ohjauksen tarve raha-asioissa on vähentynyt asiakkailla	Asiakkaat hoitavat itsenäisesti lomakkeiden täytön	Koen asiakkaiden arjen sujuvan sujuvammin ohjauksen avulla	Olen havainnut ohjauksen hankaloitettavan asiakkaiden arkea	En ole havainnut muutoksia asiakkaiden arjessa
Ohjaaja 1	1					3		2		
Ohjaaja 2	1		3					2		
Ohjaaja 3				2		3		1		
Ohjaaja 4	2			3				1		
Ohjaaja 5				3		2		1		
Ohjaaja 6	1			2		3				

Taulukko 6. Ohjaajien vastaukset kysymykseen ”Millaisia muutoksia olet havainnut asiakkaiden arjessa ohjauksen edetessä?”

Miten omat toiveesi on huomioitu ohjauksessa? (1=täysin samaa mieltä, 3=täysin eri mieltä)

	Olen saanut vaikuttaa työskentelyn suunniteluun ja tavoitteiden asettamiseen	Olen voinut vaikuttaa ohjaustapaamisten sisältöön	Olen voinut esittää toiveita ohjauksen sisältöön	Olen voinut vaikuttaa ohjaustapaamisten ajankohtiin	Minun on ollut helppo kertoa toiveita ohjaajille	Koen että toiveitani on kuunneltu
Asiakas 1	2	2	2	2	2	2
Asiakas 2	1	1	1	1	1	2
Asiakas 3	1	2	2	1	2	2
Asiakas 4	1	1	1	1	1	1
Asiakas 5	2	1	1	1	1	1
Asiakas 6	1	1	1	1	1	1
Asiakas 7	1	2	3	1	2	2
Asiakas 8	1	1	1	1	1	2

Taulukko 7. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen ”Miten omat toiveesi on huomioitu ohjauksessa?”

Miten huomioit asiakkaan toiveet ohjaukselle? (1=täysin samaa mieltä, 3=täysin eri mieltä)						
	Asiakkaat saavat vaikuttaa työskentelyn suunnitteluun ja tavoitteiden asettamiseen	Asiakkaat ovat voineet vaikuttaa ohjaustapaamisten sisältöön	Asiakkaat ovat voineet esittää toiveita ohjauksen sisältöön	Asiakkaat saavat vaikuttaa ohjaustapaamisten ajankohtaan	Asiakkaat voivat kertoa toiveitaan ohjaajalle	Kuuntelen asiakkaiden toiveita
Ohjaaja 1	1	1	1	1	1	1
Ohjaaja 2	1	1	1	1	1	1
Ohjaaja 3	3	3	3	2	3	3
Ohjaaja 4	2	2	1	1	1	1
Ohjaaja 5	1	2	2	2	1	1
Ohjaaja 6	2	3	3	2	3	3

Taulukko 8. Ohjaajien vastaukset kysymykseen ”Miten huomioit asiakkaan toiveet ohjaukselle?”